

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

A BAJAI SZABADELVÜPÁRT HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház I. emelet.
Kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Főszerkesztő:
Dr. Lemberger Armin
Felöltségszerkesztő:
Horovitz Gusztáv

Előfizetési árak:
Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számítatnak.

A HÉT TÜKRE.

Vasárnap, szeptember 4-én.

Körber osztrák miniszterelnök körútjában Stanislauba érkezett.

A kassai püspökség száz éves évfordulóját ünneplik.

Barátosi Balogh Benedek a japánföldet bejáró magyar tanító felolvasást tartott.

Liaojang egészen a japánok kezébe került.

Hétfő, szeptember 5-én.

Körber miniszterelnök Stanislauból Stryjbe érkezett.

A nemzetközi szövetségi kongresszus Budapesten megkezdte tanácskozásait.

Bismarck Herbert herceg komolyan megbetegedett.

A »Vadász és Versenylap« fogadási irodáját betiltották.

Az orosz hadsereg átkelt a Taicehon és Jantaj felé huzdúdik.

Cuderville francia katonai attasé a harcztérrel eltűnt.

Kedd, szeptember 6-án.

Koburg Luja hercegő Mattiaschcal Párisba érkezett.

Ma kilencz éve halt meg Liszöl kir. herceg. Kuropatkin sietve menekül Mukden felé.

Szerda, szeptember 7-én.

Berzeviczy miniszter rendeleteit csak teljesen érettségizett nőket vesznek fel az egyetemre.

Körber osztrák miniszterelnök körútjából visszatért Bécsbe.

A német császárnő nővére, Sarolta hercegő Budapestre érkezett.

A mandzsuriai orosz hadsereg kimenekült a bekerítés veszedelméből.

Kuroki seregével üldözi az oroszokat.

Csütörtök, szeptember 8-án.

Tisza István gróf elnöklésével minisztertanács volt.

Tisza István gróf Budapestről Geestre utazott. Mirski herceget a meggyilkolt Pliche utódjával neveztek ki.

Kanovich püspök budapesti belvárosi plébános aranymiséjét tartotta.

Az orosz előhad elérte Mukdent és Karbin irányában vonul előre.

Péntek, szeptember 9-én.

A szövetségeket nemzetközi kongresszusának bezárása.

József Ágost főherceg Kecskemétre utazik. Kossuth Ferencz Olaszországból visszaérkezett a fővárosba.

Port-Arthur ellen a japánok újult erővel kezdtek meg az ostromot.

Szombat, szeptember 10-én.

Erzsébet királyné halálának hatodik évfordulója. Luja hercegő Párisban a legkiválóbb elmeorvosokkal vizsgálta meg magát.

Mukden előtt japánok és oroszok között új elkészedett harc fejlődött ki.

Pálinka.

(H.) Nem kicsinylendő ügy, sőt a legfontosabbak egyike az italmérési boltok megnyitása, melyet a városi tanács igen bölcsen reggeli öt órára óhajt tenni Ennek ellenében akadtak a városi képviselők közül többen, akik már hajnali két órakeről óhajtják a pálinkás boltokat kinyitattani.

Szinte bántó megfontolatlansággal érveltek emez indítvány mellett. Első sorban azt hozták felokul, hogy a munkás nép gyakran már két óraker munkába megyen és ilyenkor jól esik egy kis pálinka. Nohát az a munkába menő napszámos-ember ne igyék reggeli két óraker pálinkát, sőt nagyon jól tenné, ha még öt óraker sem, de egyáltalán nem innék pálinkát.

Tudvalevő dolog, hogy a pálinka ivás »büne« mennyire rabjával ejtette az alsóbb osztályt. Tudjuk nagyon jól, hogy a pálinka ivás szenvedélye mennyire deformáló hatású van az emberek erkölcsére, testi és szellemi sajátosságaira. Könnyelműség tehát, ha mondunkban van ezt csökkenteni, akkor ezt még elő is segíteni.

Az a munkába menő napszámos ne térjen, sőt ne térhessen be már munkája megkezdése előtt a pálinkás lebujaikba. Ne igya le ott magát, hanem menjen színjőzانون

munkája után, akkor majd eredményesebb munkát végezve áldólag emlékezik meg azokról, akik elvonták őt a pálinkaivás nem is kétes értékű élvezésétől.

Nem szabad módot és alkalmat nyu, tani arra, hogy az alsóbb osztály, mely a gyermekeikében hasonlítható gyámoltalansága folytán bölcs vezetésre szorul, szabadon áldozhassanak rossz szenvedélyeiknek.

A pálinka ivás a rossz szenvedélyek valódiság kalváriája s aki erre az utra tér, az a züllés utjára tért.

Oda kell tehát hatni, hogy minél kevesebb alkalom nyujtassék ezen szenvedélyek kielégítésére, minél kevesebb módja legyen a népknek ezen szenvedélyi rabjálul esni.

Nem áll az, hogy a téli időszakban reggeli két óraker elfogyasztott pálinka melegeit az orvosok véleménye szerint a szeszese italok bármelyike a szervezetre semmiféle hatással sincsen, kivéve természetesen a betegék számára rendelt gyógyborokat. Föltéve, hogy való lenne az az állítás, hogy a pálinka melegeit, ez semmi esetre sem következik be az első pohár elfogyasztása után, jön tehát az első pohár után a második, majd a harmadik és így tovább, a vége — fölmelegedésnek a legközöségesebb részegségi állapotban nyer befejezést.

Mennyire használ az ilyen, már hajnali két óraker pálinkát kívánó ember a napi munkájával a munkaadójának, családjának és végül saját magának? Semmit, hanem annál többet árt.

Ne kicsinyeljék azt a három órai differenciát, ami a két és öt órai boltnyitás között van. Ez a három óra bőven elegendő arra, hogy a munkás nép egy nagy kongingese rut szenvedélyének áldozhasson, míg ha öt óraker nyitnak, akkor a munkásnak már

TÁRZA.

Bűnhődés.

Némethől fordítja: B-8.

Mikor abban a viharos éjszakában távolléteit észrevették, amint keresni és kutatni kezdtek, nemcsak a hotel, de egész Montreux izgalomban volt, mert egy emberéletért aggdódtak, egy német hercegő életéért, ki fiatal, gazdag és kinek szépsége ésbontáon csábító volt.

A herceg egyesek szerint néma kétségbeeséssel, mások szerint élettelenül az izgalomtól ilt szobájában, valósgában pedig eltűnt felesége hosszú-hosszu bucsulésébe előtt volt, s egyedül csak ő tudta, hogy ez önkénynt kereste a halált, minden keresés hiábavaló lesz; — a holttestét talán igen — életben nem látja őt többé senki.

Őn csodálkozni fog azon borzasztó lépésen, mely előtt állok, de abban a percben, midőn levelemet megtalálja, már meg is tettem. De ha mindent tudni fog, nem is lesz meglepve, sőt igen, örülnie kell — örülni fog, örülni miattam és Önrét, hisz bennem valami kevés öröme volt, minden tekintetben. Oly kevés vagyok és voltam Önnék, hogy bármi jobb lesz, mint ez a szüntelen, szívtelen, fagyos együttlé!

A tavak szívében, a vizdos Grampiansban, halászok és vadászoktól jól ismert, de turistáktól ritkán látogatott kis tó fekszik, a Lake-Earn, mely a körülötte lévő hegyek és erdősegek, minden emberi hang és zajtól elzárnak. Itt, hol a habzó hullámok, sziklás ágyaikban zúgnak, jeges sánczai-kon ezer és ezer hegyipatak ezüstszinben fürdik, s a földalatti vizek mély panaszhangjai megszokítás nélkül bugnak a sötét fenyvesekkel borított magas-

latok csendjében — itt, ebben a zöld felhős Skóciában, a fiézánkoló forella mindenütt barátságos otthonok, de egyet sem, mely oly szép, oly romantikus lenne, mint ez a bájosan fekvő Earn-tó, mely oly zöldszen fénylik, mintha csupa napsugaraktól feloldott smaragd lenne.

E csillogó víz jobb partján kis földnyelv nyulik a tóba, melyen fenséges, tornyos vár emelkedik hatalmas czinnes tetővel, óriás kapuival dacosan emelkedik a magasba. Ez a Roxborough hercegek régi vára, őseim kastélya, melynek őrtornya a 12. század óta néz az országra anélkül, hogy a vár felvonóhidjait egyetlenegyszer látta volna ellenség előtt leboacsátva. E vár oly királyilag imponáló, hatalmas és büszke, mint a nemzedék, melynek századokon keresztül volt bölcsője, amellet oly magányos és csendes, mint a tölgy tetéjén lévő sólyom fészek. Őn sohse látta, mert mióta *igent* mondtam, nem volt erőm még egyszer látni a helyet, hol gyermekeimeimet töltém, az erdőket és hegyeket, hol boldogan, övele barangoltam. Hatalmas egy nemzedék volt ez, mely a zöld Grampians szívében egész kis birodalmat alkotott magának, s az egész hercegi ágból csak egy volt még életben, egy nő, az Őn volt felesége.

En a magányban találtam a legédesebb várázsát a várnak, s kastélyomból kihajolva nem fáradt el szemem soha azon tájon nyugodni, melyet mióta a világosságot láttam, ismertem. Szép voltam, egyike a legszebbeknek. A legünnepebb leány, körülöttem állandóan az udvarlók egész serege. Mindenkit visszautasítottam, ki szerelmmel és odaadással jött elélem, csak az Ő emlékének, szabadságomnak és hatalmamnak éltem.

Mint két szomszédos nagy hercegség ifju sarjai magánem mindig együtt voltak. Tíz évvel idősebb volt nálam, gyermekkori játékaim hűséges osztályosa. Hangos rivalgásunk együtt verte föl az erdőket és völgyek csendjét, körülöttünk — kik már

akkor is szeretők egymást — boldogság és üdvnek volt tanyája. Mióta vissza tudok emlékezni Bastingsot mindig az én kicsi hiteástársamnak tekintetem s őseink régi szokása szerint már gyermekkorunkban egymás jegyesei voltunk. Szüleinknek persze kezdetben tetszett a dolog, de később szívünkbe lapodózt valami, ami ott is maradt törhetetlenül meg komolyan foglalkozott velem és beleegyezésemet elnyerte. Tudta azt már ő akkor, midőn hosszú tanulmányjáról visszatérte, egy gyermekből aranyanul himzett jelmezben, fehér rózsákkal az ölemben először meglátott.

Eljött a tavasz, primulákkal díszítte az erdőt és ibolyákkal kékre festé a tó partját. Milliő dalosmadár csattogott a légben és ezrivel röpködtek a fák ágai között. Hirtelen a karjaiba szorított és érzéstől elfojtott hangon megvallotta egyszerre a gyermek az ifju és a férfi szerelmét. Nem volt nálunk boldogabb senki, jobban mint engem nem szerettek senkit. A kandalló tűzénél ülve, álmódóva hallgattam a melódiákat, melyek művészzellet ömlöttek ujjaiából; napsugár és holdfény szédítő hangokat csalt ki a billentyűkből, melyeket olykor messze csendő és édesen vibráló hangjaival kísért.

Nem is akarom elmondani mily boldogok voltunk, hisz az Őn különös módja szerint őn is szeretett már s én nem akarok önnek voltaképen semmije se lenni. Azt se mondom el miért váltunk később meg egymástól, mert ha arra visszagondolok, magam sem tudom az okát. Kegyetlen és rossz voltam, megkínóztam szerelmeért, sohse volt nekem elégé nagy és szenvedélyes s mindenek fölött nem volt nekem elégé tragikus a mi szerelmünk története.

Még egyszer próbára akartam tenni, lelkileg megkínózni, féltékeny tenni, — megmutatni, hogy csak akarom kell s Ti mindannyian lábaim előtt heverték.

Es ez fényesen sikerült is. Különösen Őnt ragadta el az én frivol és aljas játékom. A többi

igazán sietnie kell dolgai után s nem ér rá a pálinkás boltokban belszelni.

Nagyon rossz szolgálatot tesz tehát az a népek, aki ilyen módon akar rajta segíteni. Sokkal inkább segítünk, nevelünk és használunk neki, ha minél kevesebb módot nyújtunk neki a züllésre.

Kár volt tehát azt a javaslatot egyhangú lelkesedéssel el nem fogadni.

Visszautasították a bizottsághoz. Jól van, az idő alatt sincs két órai nyitás, de hisszük, hogy a bizottság tudatában lesz az ügy eminens fontosságának s újból a régi-helyre hasonló javaslatl lép a közgyűlés elé.

Le azokkal a pálinkásboltokkal, vagy hogyha már vannak, minél kevesebbet legyenek nyitva.

Politikai hírek.

Wlassics Gyula — a kuria elnöke. Szabo Miklós, a m. kir. kuria érdemes elnöke hosszú szolgálat után legközelebb megvalósítja rég táplált szándékát és nyugalomba vonul. Utódjául *Vörösmarty* Béla alelnök volt kiszemelve, akit azonban tartós betegeskedése gátol e méltóság elvállalásában. Mint most egy könyvnyomtatás jelent, *Plósz* Sándor igazságügyminiszter *Wlassics* Gyula volt vallás- és közoktatásügyi minisztert akarja az állásra megnyerni és vele a tárgyat már meg is kezdte a tárgyalásokat.

A földmívelésügyi miniszter a felvidéken. *Tallian* Béla földmívelésügyi miniszter szeptember 9-én este Máramaros vármegyébe utazott; a minisztert ez után *Kaszy* József és *Tary* Gusztáv miniszteri tanácsosok, valamint *György* Loránt dr. miniszteri titkár kíséri.

A dédési mandátum. Serényi Béla gróf dédési mandátuma tárgyában a Kuria által elrendelt vizsgálat teljesítésével megbízott Spóner Gyula dr. kassai táblai bíró beadványt intézett a Kuriahoz, amelyben azt terjesztette elő, hogy a letétbe helyezett hateres korona vizsgálati költség már elfogyott és a költségek pótlásának elrendelését kérte. A Kuria ennek folytán felhívta Erővs Samu dr. ügyvédet, a kérvényezők képviselőjét, hogy újabb kétezer koronát helyezzen tizenöt nap alatt letétbe. A kérvényezők képviselője a kívánt összeget legközelebb letétbe helyezte.

Beszámoló. *Hódossy* Imre a kis-szebeni választókerület országgyűlési képviselője — mint értesülünk — választói előtt e hó 25-én beszámoló beszédet tart. *Hódossy* a szabadelvű párt több tagja fogja elkísérni a beszámolóra, melyben hír szerint jelentős politikai nyilatkozatokat fog tenni.

gyorsan jött — egy napon kétségbeesésében hideg volt ő hozzá és én tömjénezéshez szokva, huzagomba sértve, kegyetlenül, örökre elutasítottam. De az örökre való elválás nem gondoltam én komolyan, naponta vártam, hogy majd bűnbánólag visszatér hozzám... Akkor aztán pusztá daczból Önnek ígent mondtam és egy évre rá, júliusban a felesége lettem.

Tőle semmi életjel, egy szó se, de esküvőm után egy órára kis csomag érkezett czimzeme, az Üdvözítő a keresztet, homlokra körül töviskoszoru fonva. Tőle jött, a nyugtalan vándortól, gyermekkorom játszórtársától, attól az embertől, kinek egész szív-világát feldulattam.

Ettől az órától kezdődött Önnel való életem... Milyen volt, azt nagyon jól tudja maga is. Ön, ki valóságos megtestesülése a német nagyurnak; nyugodt, hideg, korrek és kifogástalan, mocsoktalan jellemű nevé és háza jőhrét féltő, ezenkívül ment minden szenvedélytől. Engem élettársul választott, mert a legszebb nő voltam mindannyi között. Ön a maga módja szerint szeretett engem és én semmit sem adhattam cserébe, mint kifogástalan mintaszerű viselkedést.

Házasságunk után három hónappal a nász-utazásról visszatérve hirtelen az Ő haláláról értesültem. Távól a világ zajától — körülöttem a csillagos végtelenség, — szent csöndességben hunyt el anélkül, hogy emberi szem látna volna. Ott vándorolt a fájó magányban mind magasabban és magasabban, utolsó czélijáig.

A 'Jungfrau' csucson szenvedett ki. Szünetemden aztán én is eleget, de ön nem volt észre soha semmit. Mosolyogtam az udvari bálon, fogadtam kastélyainkban és a falka élén mezőn-völgyön az első közt rohantam.

Házasságunk első napján, mert ön figyelmes és kedves volt hozzám, mérhetetlen kincset érő gyöngyöket tett kezembe és azt kérdezte tőlem,

Az új budapesti német főkonzul. A Reichsanzeiger közli, hogy *Wedel-Batho* gróf nagykövetségi tanácsost, a bécsi nagykövetség eddigi első titkárát budapest főkonzullá nevezték ki.

Törvényhatósági közgyűlés.

Baján, 1904. szeptember 7-én.

(Várják a főispánt. A főispán megy. A főispán marad a főispán nem bucsuzik. A főispán bucsuzik. Hány órákor adjunk pálinkát? A beteg felsővárosiak.)

A közgyűlési terem három órákor telve van érdeklődő városatyákkal. Az érdeklődés főoka a főispán, aki megy, a főispán, aki marad. A szünet utáni első közgyűlésre megjött annak a híre, hogy *Schmausz* Endre főispán megváltik állásától. A várakozás közben ráérték egymással évelődni az emberek és ebből az évelődésből kitűnt, hogy a főispán távozását mindkét oldalon fájlalják.

— Természetes, hogy sajnáljuk — mondta egy ellenzéki — ilyen galambfőispánt ugy sem kapunk. — Nono, nem olyan galamb a főispán, tud az ha akar sas is lenni, feleli egy kormánypárti.

— Már mi csak a galamb természetét ismerjük s azért szeretjük.

Szóval szeretik. Negyed négykor megjelenik a főispán, harsány éljenzéssel fogadják, ami láthatólag kellemesen érinti.

No most lesz a pikantéria! Eh, dehogyan, nincs itt semmi pikantéria.

— Üdvözölöm az urakat és a közgyűlést megnyitóm.

Az ellenzék össze néz. Ez az egész? Hiszen akkor nem lehet bucsuzató rigmusokat zengeni. Még föl sem ocsudhattak, már olvassa a jegyző a polgármester időszaki jelentését.

Gyászmadárnak fekete sznárnyai csapkodnak a levegőben. *Császka* elhunyt kalocsa érseket paréntálja el szép szavakban a polgármester.

A gyász is elmúlt, a közgyűlési terem hatalmas ablakain újból bemosolyog a nap és arany színben fűrészi a termet.

Menjünk tovább. A programot gyorsan morzsolják. Alig van egy kis emóció. A nyugdíjkérdés, a főispáni jelentés, meg a — pálinka mérés okoz egy kis mozgalom. Ez az utóbbi nagyon fontos tárgy lévén, tartalmasabb eszmecsérré adott alkalmat. No mert hát az nagyon fontos dolog, hogy a munkába induló napszamosoknak mód és alkalom nyíljon már hajnali 2 órákor kisebb-nagyobb mennyiségű pálinka elfogyasztására. Nem tudom mit szólna ehhez Mrs. Weber-Smith az amerikai antialkoholista apostolnő, aki kalapáccsal kezében járja végig New-York boltjait és vendéglőit s mindent tör-zuz, ami az alkohollal van kapcsolatban. Hát bizony ez nagy baj volna, ha reggel két óra helyett csak öt órákor kezdenék a pálinka

hogy pompa és vagyonon kívül, mily különös szépségemet teljesíthetné!

Nem kértem öntől sokat, csak egy sejtort a Grindelwald-ba, hol egykor lánykoromat töltöttem. Azonban nem lett belőle semmi. Egy esztendő után megakartam sirját látogatni. Oda utaztunk. Az első este kimentem a temetőbe. Sötétség volt, csak az égen csillogtak a néma csillagok ragyogva. A hegyek mögül kékés, mindenfelé előmlő fény terjedt, mind erősebb és erősebb lett, míg hirtelen élesen világítva a hold feljött az égre. Majdnem nappali világosság áradt körülöttem és lelkeim siri melyében is valami aggasztó világosság támadt.

Ó te grindelwaldi temető, de kísértetiesek keresztedjei, a szegény, kiszendevett vándorok pihenő helye felett!... És mikor lerogytam az egyszerű, magányos kereszt lábához, akkor tudtam meg, miért halt meg?

Agymban tomboltak gondolataim és a legnagyobb kint szenvedtem, mit ember sziv csak érezhet. Ide jöttem megsirítani mindenemet és látom, hogy az, ki itt annyi szenvedés után örök álmát aluszsa, miattam és a kegyetlen sors iránti haragból maga kereste a halált. És a sorsa az én voltam, én voltam, ki a halálba kergette. Anyi gyötrelmem után a boldogságot keresve fön a Jungfrau csucson, kereste és találta meg azt.

A fáradt vándor, ki miattam lett hazátlan, ki egykor szerelme, reménye és jövője valék, — esküvőm napján halt meg, egész éjszakán át vándorolva, s mikor a nap a magaslatok mögül kibujt, elérte a sorsa.

És akkor elolvastam sirkövén a napot, az órát, mikor idejött és az az édes dal, kedvenc költeményünk, melyet szem-szemben, ajk-ajkban, az orgonabokornál, a csalogány dala mellett nekem mondtott, mint utolsó üdvözlet a hideg sirkőre véve...

Tayant profumément aimée
Je garderai ton souvenir

kímérést. Erről különben lapunk más helyén bővebben megemlékezünk.

Derős jelenete volt a közgyűlésnek az ötödik patika tárgyalásánál. A tanács ellenzete az ötödik patika felállítását, ami a közgyűlés többségének helyesléssel találkozott. Egy kis vita azonban mégis volt. A vita folyamán az egyik alsóvárosi városaty a következő indokollással utasította el a maga részéről az ötödik patika kérvényezőt:

— Hogy kell-e ötödik patika, ezt a felsővárosiak tudnák megmondani, mert nekünk alsóvárosiaknak lsten ments meg, nem kell.

Nagyon természetes a felsővárosiak sem akartak egészen dolgában rosszabb véleményt mondani magukról és a maguk részéről is lemondtak az ötödik patikáról.

A szenzáció várás érzése az egész közgyűlés alatt fogva tartotta a lelkeket. Hátba a közgyűlés végén bucsuzik a főispán?

Gyorsan ment hát minden.

A közgyűlési program végéhez értek.

— A közgyűlést bezárom, jelentette ki a főispán.

De mintha csonka maradna így a közgyűlés, a városatyák még vártak, s nem hiába, a várakozók melegek főispáni kétségbeesésben részesültek.

A főispán tehát mégis elbucsuzott.

A közgyűlés programjáról a következőkben számolunk be.

1. A polgármesteri jelentés megemlékszik *Császka* György kalocsa és bácsi érsek elhunytáról. Kéri, hogy a közgyűlés fejezze ki jegyzőkönyvi részvétét. — Megtörténik.
2. A belügyminiszter leiratát az 1903 évi gyámpéztári mérleg megvizsgálása és az elhagyott gyermekek segélyalapjának megalakítása tárgyában. — A közgyűlés a leiratot tudomásul vette.
3. Ugyanannak leirata a második róm. kath. hitoktatói állás szervezése tárgyában. — A miniszter nem engedélyezte a második hitoktatói állás költségeit. A közgyűlés a tanács javaslatára tudomásul vette a leiratot és további intézkedés végett a tanácshoz utasította.
4. Ugyanannak leirata az italmérsi üzletek tárgyában alkotott szabályrendelet módosítása iránt. — Az italmérsi szabályrendelethez felszólalt *Bajai* Péter és dr. *Valentin* Emil. Előbbi a pálinkás boltokt óhajta már reggel 2 órákor kinyitattni, *Valentin* dr. több rendbeli módosítást óhaj, mire a főispán indítványára a szabályrendeletet visszaküldi a jogügyi bizottsághoz.
5. Ugyanannak leirata a Rónai Ede győzszerész által Baján felállítani kívánt ötödik győzszerész ügyében. — A tanács a kérelem megtagadását ajánlja. A nagytöbbség elfogadja a tanács javaslatát.
6. Ugyanannak leirata a városi közkórháznál utólag még szükségesnek bizonyult felszerelések költsége tárgyában. — A miniszter a költségeket nem engedélyezte. Tudomásul vették.
7. Ugyanannak leirata az ásvány-, forrás- és gyártott vizet után fizetendő városi fogyasztási adó-

Et toute ma vie à venir
En demenera parfumée.

Dans les yeux les plus merveilleux
Je ne verrai que ton image
Comme le pelerin Roi-mage
Ne voyait qu'une éville aux cieus.

Sous les plus brûlantes caresses
C'est ton corps que mes bras tiendront.
Je n'aurai qu' à tourner le front
Pour qu'aussitot tu m'aparaisisses.

Körülöttem néma csend. Várásos csendben feledt a temető, várásos csend a magasban, minden omladékon a hold álmodozó ezüstszinben csillogott vissza. Megtörtén a csendet és eldaltam azt a dalt, ifjúságunk kedvenc dalát és itt tisztán és biztosan láttam megint, tudtam, hogy utána kell halnom...

Elmerülve a régi idők emlékéim, tudtam hogy meg kell halnom. És beteljesült az én sorsom is. Mire utolsó soraimat olvassza; ott fekszem a tó mélyén és pihenek... Szívfájdalmam rövid volt. Ama kínos éjszaka óta nem sok idő múlt és sietem rohamléptekkel a vég felé. Onnan elutaztunk és én az első világháború felhazánálva, hullám és szél között mentem a halálba.

Köszönöm Önnek ezerszer azt a gavalléros lovagias bánásmódot, melyel rövid házasesetemet besugorlalta, mert nekem gyönyört és gyémántot, de nyugalmat és megelégedést hintett rögös földi utamra és én rosszul fizettem érte.

Nem veszem zokon, ha keserű haraggal gondol rám.

Utolsó kívánságom azonban hadd váljon valóra... Ha megtalálnak temessenek Skóciába, oda a tó partjára. Hazámba, hol legedesebb emlékeim vesznek körül, hideg, zord kriptáját búzka apáinknak ne szentségtelenítse meg szegény bűnös testem.

ról szóló szabályrendelet tárgyában. — Tudomásul vették.

8. A nagym. m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumnak leirta a közúti építések és szállások iránt kőtenőd szerződések jóváhagyása ügyében. — Tudomásul vették.

9. A nagym. m. kir. pénzügyminiszteriumnak leirta a Baja város községére által emelt védművekbe az 1882 év óta pótlólag beépített ablakbefektetési költségek után megállapított adóvisszatérítési tárgyában. — Tudomásul vették.

10. Főispáni átirat a folyó évi július hó 9-én tartott számonkérő szék eredményéről. — Csak az adógyosztálynál és a kiadóhivatalnál találtatott hiány. Valentin és Fehér bizottsági tagok indítványaira elhatározták, hogy a szervező-bizottsághoz utalják a hagyatéki leltározás ügyének különválasztását.

11. A közigazgatási bizottság jelentése a folyó év első feléről. — Tudomásul vették.

12. Polgármester jelentése a választási törvény reformja czéljából elrendelt statisztikai adatszolgáltatás fejében nyert állami költségterítmény elszámolása és a számláló biztosok díjazása iránt. — Tudomásul vették.

13. A városi tanácsnak előterjesztése a helypénzszedési szabályok és díjjegyzék érvényének meghosszabbítása iránt. — Tudomásul vették.

14. Ugyanannak előterjesztése a szarvasmarha-, sertés- és juhnyelvészetre vonatkozó szabályrendelet módosítása iránt. — Tudomásul vették.

15. Ugyanannak javaslata a nyugdíjszabályzat 24. és 25. §-ának részbeni módosítása iránt. — A minimális nyugdíj tisztviselő özevényénél 600 korona legyen. Ennek kidolgozása végett a jogügyi bizottsághoz utasították.

16. Ugyanannak jelentése a máthézházi V. majorságban építendő göré felállítási munkálatainak biztosítása iránt megtartott árlejtés eredményéről. — Tudomásul vették.

17. Ugyanannak előterjesztése a Csapláros Ferenczné és társa, ugy a Krausz és Scheer czég által a városi bérházban bérben birt boldhelyiség korhadt padlózatának helyreállítása iránt. — Megszavazták.

18. Ugyanannak jelentése a Madách Imre-utcai közút helyreállítása tárgyában. — Tudomásul vették.

19. Ugyanannak jelentése a Kigyó-utcai közút helyreállítása tárgyában. — Tudomásul vették.

20. Ugyanannak javaslata a folyó év első felében behatárolt váli városi követelés leírása iránt. — Helybenhagyták.

21. Ugyanannak jelentése a nagykaszánya épületének bold helybeliség bérbeadása tárgyában megtartott árverés eredményéről. — Tudomásul vették.

22. Ugyanannak jelentése a belvárosi iskola-épület tartozása tárgyában. — Jóváhagyólag tudomásul vették.

23. Ugyanannak jelentése a plébánia-templom bádogozásának helyreállítása és a sekrestye tetőzetének a rongálás ellen való biztosítása tárgyában. — Tudomásul vették.

24. Ugyanannak jelentése Vadász Pál kórház-építési művezető tiszteletdíjának utalványozása tárgyában. — 400 korona utalványozása tudomásul vétetik.

25. Ugyanannak jelentése a közbiztonsághoz egy kádának beszerzése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

26. Ugyanannak jelentése a felsővárosi legelőn volt régi katonai gyakorlóterének e czélra történő ideiglenes átengedése tárgyában. — Tudomásul vették.

27. Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye alispáni hivatalának átirata a baja—melyiküti törvényhatósági közsütnak Pestmegye területére cső szakaszának kiépítése tárgyában. — Örömmel tudomásul vétetik.

28. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóságnak átirata az állami borítal- és hústoggyasztási adók biztosítása iránti eljárás megindítása tárgyában. — A polgármestert, főjegyzőt és adóügyi tanácsnokot kiküldték.

29. Zombor sz. kir. városi közönségének átirata az élelmi szerek mesterséges megdrágításának megakadályozása tárgyában az országgyűlés képviselő-házához intézett felterjesztésének pártolása iránt. — Tudomásul vétetik.

30. Schön József bajai lakosnak kérvénye a 10. számú ölla kirakodóhelynek bérbevétele iránt. — A joggyüi bizottsághoz utasították.

31. Lemberger Rezső bajai lakosnak kérvénye lakbérletének meghosszabbítása iránt. — A lakbérlet meghosszabbították.

32. A kórházi bizottság jelentése 100 db szalmazsák beszerzési költségére hitelátruházás engedélyezése iránt. — 3 kor. 50 fill. egyszár mellett megszavazták.

33. Polgármester jelentése Magyar Ádám irnok fegyelmi ügyében. — Magyar Ádámot dorgálásra ítélték, mit tudomásul vettek.

34. Hódos István volt lovas hajdonak kérvénye folyó évi jnyusi havi fizetésének utalványozása és a városi tanácsnak javaslata a nevezett szolga részére utalványozott fizetés előlegből még hátralékos 42 koronának törtésbe hozatala iránt. — Mútnan fegyelmi uton bocsájtott el a 42 korona elengedését megtagadják.

35. Fischhof Vilmos bajai lakosnak kérvénye közterület megvétele iránt. — Nem adják el.

36. Jerkovics Sándor bajai lakosnak kérvénye közterület megvétele iránt. — Evi 2 koronáért bérbeadják.

37. Fauszt Erzsébet szülészeti oklevélnek meghirdetése. — Meghirdették.

38. Odobaschi Gyula könyvelőnek kérvénye 1 havi szabadságidő engedélyezése iránt. — Tudomásul vették.

39. Koller Dezső könyvelőnek kérvénye 1 havi szabadságidő engedélyezése iránt. — Megadják.

HIREK.

— **Erzsébet királyné napja.** Ma volt hat éve, hogy a földkerekség legnagyobb gonosztevője minden idők legszentebb asszonyának életét vette. 1898. szeptember 10-én kelt szárnyra a rémes hír, hogy Magyarország Nagyszonyját Erzsébet királynét Lucceni anarkista töre halálra sebezte.

Zokogva jadt fel az egész ország, de milliók siránkozása sem kelthette életre a legnemesebb szívet, a legjobb asszonyt, a legtekéletesebb királynét.

Azóta gyásznap szeptember 10-ike, ezen a napon kétszeresen fájdalmas az emlékezés. Szemeink elé tolnak a véres nap rémképei és újból s újból zokogva siratjuk a mi Nagyszonyunk Erzsébet királynének emlékét.

Erzsébet királyné emlékeztetése ma gyászintézetet volt, melyen a hatóságok fejei és a tisztikar vett részt.

— **Személyi hír.** *Schmausz* Endre főispán szerdán reggel Bajára érkezett, honét az esti nappal Szabadkára utazott. — *Dr. Lemberger* Ármín, lapunk főszerkesztője, mint a »Videki Hírlapírók Országos Szövetségének« kiküldöttje a nemzetközi sajtókongresszusra Bécsbe utazott.

— **Ezüst lakodalmom.** Egy köztisztviselőben és szeretetben élő házaspár ünnepelel pénteken, szeptember 9-én házasságának 25-ik évfordulóját. *Dr. Alföldy* Lajos megyei tb. főorvos huszonöt év előtt vezette oltárhoz *Weidinger* Flórárt, kivel a legszebb családi élet közepette érkezett ahhoz az évfordulohoz, mely alkalmul szolgált Baja előkelő közönségének, hogy szerencsekívánataikkal elhalmozzák a tiszteltemlő házaspárt és annak gyermekeit. A jubiláns pár szük családi körben ünnepelel meg a boldog évfordulót.

— **A közigazgatási bizottság** f. hó 7-én délelőtt tartotta szeptemberi rendes ülését *Schmausz* Endre főispán enklölete alatt. A szakrefereensek szokásos jelentéseiket terjesztették elő, melyeknek során jól hatott *Pap* György pénzügyigazgatónak azon referálása, hogy az állami és községi adók sokkal pontosabban folytak be az idei augusztus hónapban, mint a mult év hasonló időszakában. *Dr. Bernhart* János tszti főorvos mindössze két lélek szaporodásról számolt be, ami eléggé szomorú statisztika, ha számba vesszük, hogy csak az elmúlt júliusban huszszal vot több a haláleset, mint a születés. A bizottsági ülés után árvaszéki fellebbezési ügyeket tárgyaltak.

— **A helységnevek megmagyarosítása.** *Tisza* István gróf helygymiszter felszólítást intézett az összes vármegyékhez, hogy a megye területén levő idegen nevű községek magyar névvel való ellátása ügyében tegyenek hozzá előterjesztést. A helygymiszter czélja a Magyarország területén levő összes idegen hangzású névvel bíró helységek neveinek megmagyarosítása.

— **A báttaszék—dombóvári vonal átalakítása.** Még mielőtt megépült a baja—báttaszéki híd, melynek munkálataira még nem írták ki az árlejtést és mely munkát tavasz előtt meg nem kezdik, készen lesz már a báttaszék—dombóvári vonalnak eisőreláthatólag való átalakítása. A munkálatok már tul vannak a kezdeményezésen, mert már dolgoznak is a vonalon és hozzákezdettek a sinek kicseréléséhez. A mányoki átjáró fahídját is vashiddal cserélik ki és erre néve is megtörtént ma a megrendelés, ugy hogy a jövő év folyamán készen lesznek az összes átalakítási munkálatokkal, melyek előreláthatólag ki fognak terjedni a báttaszék—szegárdi vonalra is, ahol most már azon indokolással késelelték az európai színvonalon álló gyorsabb vasuti közelekedés életbelepítését, hogy a Báttaszékről kiinduló vonaloknak elsősorlag vonalokká való átalakítása amugy is gyökeresen orvosolni fogja az összes tolnamegyei forgalmi hajokat. A báttaszék—dombóvári vonal átalakítását azért siettetik, hogy annak már a hidépítés tartama alatt, a nagyobb mérvű, a hidépítéshez szükséges anyag szállításánál is használt vegyék. A környék munkás népe ezen uton már most megfelelő munkához és ezzel keresethoz jut.

— **Gyászintézetlet.** A bajai ir. hitközség esztörtök délután felhat órákor a zsinagógában néhai *Rosenberg* Mór emlékére gyászintézetletet tartott.

— **Halálozás.** A helybeli ipartestület sulyos vesztését érte. Egyik derék és munkás tagját ragadta el a halál Fehér Gergely fazekas iparos személyében, aki sok éven át előjárósági tag, az agyagipari szakcsoporthnak elnöke és az ipartestületi hitelszövetkezet igazgatója gálya volt. A megboldogultat e hó 6-án d. u. 5 órákor nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

— **Adákozás.** *Kálmán* Kolos főgimn. tanár, *Király* Béla, *Kauton* Miklós és *Csermák* Ernő a bajai ipartestületnek egy-egy háztérfejezet visszaajándékozta, amely adományért fogadják az ipartestület hálás köszönetét.

— **Czéllovészlet.** Az 1904. szeptember hó 4-én tartott czéllovészlet eredménye: Négyest lött Somogyi Gyula 3., hármas löttek Somogyi Gyula 5., Tury Mátyas 7., Gebhardt Dezső 2.

— **Balesetek.** *Hetzinger* Jakab 25 éves bajszentistváni lakos f. hó 1-én forgópisztolyát nézegette, miközben a pisztoly elcsúszt és a golyó kezébe furdott. — *Káptány* Pál 12 éves herczegszentói lakos késével játszott és véletlenül karját felvágta. — *Csusz* Zsigmond a Dunagőzhajózási Társaság 6560. sz. uszály kormányfőse f. hó 6-án este a hajóról a partra igyekezett, azonban sötét lévén elcsúszott és vállcsontját, valamint bokáját eltörte. Mindhármát a közkörházba szállították.

— **Lopások.** *Petrovics* Antalné lakásába az ablakon át ismeretlen tettes f. hó 2-án fényes nappal behatolt és két gyűrűt loptak. A nyomozás megindult. — *Lusztig* Ignác pálinkakaméru üzletéből f. hó 5-én egy télikabátot elloptak. A lopással *Póth* Istvánt gyanusították.

— **Tüz.** *Vidakovic* Sándor petői földjén f. hó 7-én hat boglya szalma kigyulladt és elégett.

— **A bajai közkörház kápolna szükségleteinek fedezéséhez járultak L. M. ivén.** Özevgy Natti Józsefné 3 részl. 370 kor., Dr. Rajk Aladár özse. képv. 50 kor., Ertl József 50 kor., Ertl János 20 kor., Ertl István 10 kor., Kovács Henrik 4 kor., Dr. Herman Adolf 10 kor., Strausz Dezső 1 kor., Feuermann Samu 1 kor., Schwartz József 2 kor., Weidinger Benő 2 kor., Dr. Bérczi Albert 2 kor., Rosenfeld Ignác 1 kor., Milkó Vilmos 5 kor., Weidinger Dezső 5 kor., Vízeli Ilés 1 kor., Stern Vilmos 2 kor., Dr. Bruck Samu 1 kor., Pollák Bernát 1 kor., Szűcs Ödön 2 kor., Reich Gyula 2 kor., Lemberger Rezső 2 kor., Grauag Lipót 2 kor., Vízeli Sándor 3 kor., Fried Samu 2 kor., Hesser Gyula 3 kor., Szász Ottó 2 kor., Dr. Marton Jenő özse. o. 3 kor., Pilger Nándor 10 kor., Nm. Bende Imre püsköp 50 kor., Limbergerné 1 kor., Sternfeld ker. 1 kor., Grünwald László 1 kor., Práger testvérek 1 kor., Diamant Lajos 2 kor., Fischer Béla 1 kor., Fischer Pál 1 kor., Michits István 2 kor., Tury Mátyas 2 kor., Vojnits Máté főszolg. 4 kor., Dr. Alföldi Lajos 4 kor., Barich Géza 2 kor., Mikolics és családja 9 kor., Pollák Géza 1 kor., Pfeiffer N. 1 kor., Scherer N. 2 kor., Mayer Károly járásb. 4 kor., Bene Gyula 1 kor., Rogovits Ignácné 2 kor., Nagy Ferenc 1 kor., Nagy Sándor 1 kor., Szabó György 1 kor., Özv. Perczel D.-né 5 kor., Özv. Reiserne 2 kor., Dr. Fehér János 3 kor., Pollák Ármín 3 kor., Reich Zsigmond 1 kor., Schön Antal 2 kor., Reich Vilmos 4 kor., Somogyi Emil 4 kor., Horovitz Lipót 1 kor., Grünwald Lajos 3 kor., Vízeli Mór 2 kor., Schön Géza 2 kor., Vaszer N. 5 kor., Kuts János 10 kor., Maivon Mihály 10 kor., Hutovics Hermina 40 kor., Ribovics András 5 kor., Sinkó Mihály 5 kor., Bach János 6 kor., Róza Imre 8 kor., Hümpfner Alajos 4 kor., Vigyázó Vendel 6 kor., Flach István 5 kor., Müller József 2 kor., Miovácz Imréné 4 kor., Latinovics János 20 kor., Milesevics Antal 1 kor., Kolozsvári Sándor 3 kor., Dr. Makrai László 1 kor., Weidinger Salamon 5 Dr. Juray Károly 2 kor., Özv. Bohnerne 2 kor., Dely Géza 2 kor., Dr. Rosenberg N. 2 kor., Furó Lajos 2 kor., Allaga István 1 kor., Schön János Weidinger Gyula 2 kor., Stampf Jenő 2 kor., Deutsch Mátyas 1 kor., Willmann János 10 kor., Sárdi János 10 kor., Drescher Lajos 2 kor., Kollár Agoston 2 kor., Heller Richárd 3 kor., A bajai cziszt. rendház 30 kor. Összesen eddig 919 kor. Öszinte köszönet a kedgyadományokért. A gyűtés még folyamatosan van.

Színházunk.

Szeptember 20-ik napján bevonult hozzánk *Pesti Hársz* Lajos színtársulata, hogy egy hónapon keresztül Baján szolgálja Thálait.

Soha ilyen nehéz körülmények között nem jutottunk színtársulathoz. Éppen az idén volt aktualis a színházépítés kérdése, s így nagyon sokan az uton a véleményen voltak, hogy éppen a színházépítés érdekében nem volna megengedhető, hogy a Bárány-szállóban a színtársulat otthont kapjon. Ez a szempont első tekintetre helyes, azonban nem szabad szem elől tévesztetnünk azt, hogy Baja közönségének igenis szükséges van színházra, még akkor is, ha egy felszerben kellene őket elhelyezni. Ez a fellogás vezette a városi tanácsot is akkor, midőn a színtgyüi bizottság határozatának ellenében megadta a játszási engedélyt, még pedig a Bárány-szálloda nagyertermében.

Nagyon természetes, hogy ezen engedély megadásánál figyelembe vette mindazon körülményeket,

melyek számításba jönnek a Bárány-szálloda nagy-termenek színház céljaira való felhasználásánál.

Igy kikötötte a tanács, hogy a látogatók száma redukálendő, a pénztár a földszinti helyezendő. A lépcsőházakat, előcsarnokot ki kell világitani és az előadás kezdete előtt egy órával és ugyanannyival annak befejezése után két tüzoltó tart inspekcziót. Nincs tehát semmiféle aggodalmunk sem, mert minden lehető intézkedés fogatósított.

Mi a magunk részéről szintén szívesebben látunk, ha Baja városának megfelelő színháza lenne, azonban még ez nincs, meg kell elégednünk a rendelkezésünkre álló legjobbal és ez a Bárány Szálló, mert az ipartestület nagyterme színház célra nem felel meg.

A színészeket pedig már most örömmel üdvözljük.

Helyi tarka krónika.

Az antiszemita szállodás.

(*) Frankfúrtban van egy híres fogadó. A híret, vagy sokkal inkább a hírhedségét annak köszönheti, hogy vendégszobáit nem bocsátja zsidók rendelkezésére, így nagyon természetes, hogy állandóan rendelkeznek fölös számú szobákkal. Egy humorról méltán híres bajai zsidó polgártársunk szépen megtréfálta a napokban a frankfúrti szállodást.

Levelet ír neki, melyben bejelenti, hogy pár nap múlva nagyobb kísérettel érkezik oda és kéri, hogy öt szobát tartsanak fenn a számára.

Tegnap kapott egy sürgőnyt, melyben a szállodás értesíti, hogy örömmel várja az előkelő vendéget, s hiszi, hogy annál is inkább jól fogja magát a „Kölner Hofhoz” címzett szállodájában érezni, mert ő hozzá zsidók nem szállhatnak.

Erre a következő levelet küldte a bajai ur.

Kevesébbé tisztelt Uram!

Sürgőnyét megkaptam, meggondoltam magamat. Nem megyek Frankfúrtba, de ha megyek akkor sem szállok magához, mert zsidó vagyok. Hanem, ha akarja elküldöm a kutyámat, tekintve, hogy az nem zsidó.

Absolut nem tiszteli

X. J.

A régi iparosok és tesületeik.*)

Összeállította és felolvasta **Kálmán Kolos**, cziszt r. főgimn. tanár, a bajai ipartestületnek f. é. aug. 27. tartott estélyén.

(Folytatás.)

A czéh által oltalmazott anyagi és erkölcsi haszon fejében köteleességek háruáltak a tagokra, melyek a tesületek megbecsülésében és a jótékony-ság gyakorlásában állottak. A jótékony-ság és a felebaráti szeretet gyakorlását mindenkor híven teljesítették a czéhek. Azonban a szeretetök fényét legszebben ragyogtatták, melegét a legnemesebben sugározgatták akkor, amikor beteg, elaggott és munkaképtelen tagjaik ápolásáról és támogatásáról alapítványokban, kórházakban és otthon is gyors intézkedéssel gondoskodtak, az özvegyet és család-ját mindenképen gyámoltották, kenyerét biztosították. A czéhek sokat adtak jó hűökre, tagjaiknak vagyoni boldogulására, de törődtek azzal is, hogy az egy czéhbelleiek családi összeköttetésben együtttartsák, velük, ha rászorultak, jót tegyenek. A mester és legényei, valamint tanuló-inasai közötti viszony is eleinte családi jellegű volt. Nemesak a mesterségben oktatta őket, hanem házi nevelésben és részesítette, gondoskodott testi és lelki jólétükről. Ezért maradtak a legények és inasok régen állandóan a mester házában, ezért voltak nőtelenek, ezért kellett minden meg nem engedett élvezetűl, szórakozástól óvakodniok. Az ilyen házi feyelem mellett a viszony kezdetben igazán eszményi, patriarális volt. És a legény szívesen tírte a sokszor nehéz korlátozást, abban a boldog reményben és tudatban, hogy mindennek a vége a biztos kenyerű, önálló és független mesterség lesz. Természetesen mindez csak akkor, ha a czéhek és iparuk föllendülése korában történhetett. A mai társadalmi viszonyok közt ez a helyzet nem volna lehetséges.

Megalakulásuk és virágzásuk korában a czéhek szükségesek, hasznosak, időszertiek voltak. Biztosították az iparos osztály anyagi és erkölcsi fejlődését, művelődését, megélhetését, sőt még a meggazdagodást, nyereszkeskedést sem hányagolták el annyira, hogy voltak idők, amikor a tisztas ipar vagyont adott, aranyat termelt, mert arany volt a feneké - is. Ellenőrizték a munkát, az áruba bocsátott tárgyakat, büntették a visszaéléseket, és egyaránt szolgálták a termelő iparosok és a fogyasztó közönség, a

város érdekeit. Azáltal, hogy intézkedésükkel és szigorú szabályaikkal egészséges állapotot teremtettek a mestereknél, előmozdították az ipar fejlődését, fokozták a nemes versenyt, lendületet adtak a művészeteknek, emelték a közjót és helyes irányt szabtak a magán- és családi, sőt az egész társadalmi és itt-ott az állami életnek is. És ha kellett, felkötötték a kardot, odaállottak a falakra az ágyuk mellé, és saját külön bástyáikon védelemztek a várost, családi tűzhelyüket, szorgalmuk, munkájuk gyümölcsét és tárházát, azt a helyet, melyhez életfenntartásuk fűződött. Gimnazista koromban pl. Lőcsén még mutogatták azokat a védelmi bástyákat, honnan az egyes czéheknek védelmezniök kellett a várost, mert a 16 bástya és torony között minden nagyobb czéhnek megvolt a maga külön védelmi bástyája. Általában csak tisztelettel és kegyelettel tekinthetünk visszáregi iparosainkra, kiknél becsületkérdés volt a köteleesség-számba is ment, jó mesterembernek lenni; mert ők voltak hazánk legmunkásabb, legtöbbet fáradozó és sokat házködő polgárai hosszú századokon át.

De m. t. K., mint minden emberi alkotás, úgy a czéhrendszer is, miután elérte virágzása és hatalma tetőpontját, lassan-lassan hanyatlani kezdett, míg végre hosszú haloklás és sok kárbaesztet élesztési kísérlet után teljesen megszűnt. Mert a népek életében mindenkor csak az olyan intézmény életrelvő, mely igazi szükségletből támadt és csak addig áll fenn, amíg arra szükség van. A czéhrendszer hanyatlását okozták a czéhekben lábrakapott és mind sürűbben ismétlődő visszaélések és helytelenségek, sietteték egyes külső okok, teljesen megérteltek az átalakult városi, társadalmi és állami viszonyok. A czéhrendszernek, még mikor teljes tisztaságában és fényében fennállott, csak abban a korban volt értelme, történelmi jogosultsága és áldásos jelentősége, midőn a város és társadalmi életnek akkori alakulása az iparosoknak közös céljaik elérését csak abban a rendszerben tették lehetővé. A városok lakossága azonban lassankint annyira felszaporodott, hogy e növekedéssel együtt járt az iparágaknak mind jobban s jobban növekvő gyarapodása, sokfélesége és elkülönülése. Ennek következménye volt a czéheknek amaz önző törekvése, hogy e szaporodással szemben védekezzenek és az ipart, főleg a kézműipart egyes családok monopoli-unává tegyék. Ezel természetesen teljesen aláasták az ipar szabadságát. Mig kezdetben csak az egyéni képzettség, rátermettség és ügyesség volt az irányadó, később a vagyon és tőke, a családi összekötetés és protekczió, a kenyérinység és szűkkeblőség, sőt több helyen a nemzeti és vallási gyűlölködés vezette a czéheket, néha még szabályaik megalkotásában is. Németországban már a 15-ik században, nálunk jobban a 16-ik században, de még csak szórványosan, amikor ott már általános lett a panasz és zugulódás a czéhrendszer és különösen a czéhkényszer ellen.

A czéhekben előforduló visszaélések, melyek nemesak a tulságos önzésből, az akkori polgári társadalmi megrögzött rossz szokásaiból, és néha korlátoltságából folytak, hanem a czéhrendszernek természetéből is eredtek, többfélék voltak. Tanulmányozásuk fölötté érdekese és bőséges okulást ad. Azonban részletezéstükbe a jelen alkalom rövidsége miatt nem bocsátkozhatom. E helyett csupán azokat a külső okokat értem, amelyek a czéhek hanyatlását sietteték, sőt első sorban okozták bukásukat. A sok háboru, polgári és vallási villongásokon kívül, a megváltozott gondolkozásmód, a társadalmi és nemzetgazdasági életnek teljes átalakulása, a különféle találmányok mind a czéhek megbuktatására szolgáltak.

Először beköszöntött a nagyban való gyártás, kivétel és kereskedés rendszere a 17-ik században. A házi ipar lassan-lassan kiszorult és helyébe lépett az iparcikkeknek nagyban való és gyári előállítás, többé nem a termelő által egyenesen, hanem más közvetítésével áruba bocsátása. Ez az óriási és szakszerű munkafelosztás nagy fokban emelte a termelőképeséget. Az ilyen ipari természetű száz gyári munkás, bár egészen véve kevesebbet tud a mesterembernél, a jölképzett kisiparosnál, mert csak a munka illető részében járta alaposan, mégis jóval többet képes előállítani, mint száz önálló és külön dolgozó kisiparos. Ezt a nagy gyári ipart pártolták és karolták föl minden országban, az uralkodóktól kezdve lefelé, ezt látták el mindenféle kedvezményekkel, ez ment maradt a czéhkényszer minden egyoldalúságától, káros hatásától. Nem csoda tehát, ha a mesteremberek mindenütt tért veszítettek, hátrálni kényszerültek.

Majd következett a 18-ik század végén a czéhkényszer és mindenféle monopoliom ellen kitűző szabad verseny, a szabadon fölözthető földbírtoknak, a föltétlen iparszabadságnak hirdetése. Megte-remtették a ma is elfogadott és általános ural-kodó iparrendszer, összekötötték azt a tisztas pénz-és hitelgazdasággal és ezzel a bukás szélére vitték a középkornak egész iparrendszerét, amely csekély kivétellel csak kisipar volt és nem ismerte a nagy-és kisipar közötti nagy ellentétet.

Mindez megváltoztatta a népek és nemzettek egész gazdálkodását, háztartását. De az ipari technikának és forgalomnak teljes átalakulását leginkább az ujkori föfedezések és találmányok idézték elő: a gőz és a villamosság, szövetkeze a tőkével és a nagyhittel; továbbá különösen a forgalomnak és kereskedésnek bámulatos föllendülése, a vasutak és a gőzhajózás roppant elterjedése. Nem is említve a francia forradalmat és óriási következményeit, az új államalakulást és kormányzási rendszert, melyek a városok és czéhek kiváltságait teljesen megszüntették. Megszűntek a czéhek is, melyek régi alakjukban föl nem támaszthatók többé. Sőt még modern életünkhöz teljesen módosított alakjukban sem sikerültek egészen az e téren való kísérletezések.

A czéhrendszer tehát a jelenkor szabadabb nemzetgazdasági intézményei közé már bajosan lenne beilleszthető. Arról, amj helyébe lépett, a mai szabad iparról és szabad versenyről ma még természetesen nem alkothatunk végleges ítéletet. De bármiként váljk is be a jövőben és szívből óhajtjuk, hogy teljesen beváljk, az az óhajunk mégis mindenkor jogosult és megokolt marad, hogy: találjon mindaz helyét az új rendben is, ami a régi-ben jó volt. Verjen gyökeret iparosainkban az a szoros összetartás és együttérzés, öntudatos és munkaszerető régi mestereinknek a közös hagyományok alapján való olyan tömörülése, mely a czéhek felvirágzását és tagjai boldogulását biztosította, és amit a mai iparegyesületeink és iparos tesületeink is igyekeznek elérni, álljon helyre a kiegyenlítőds és tőke és munka között. Verjen gyökeret bennök és közöttük az a benső, családi és szabályozott viszony a munkaadó és munkás között, amely annak idejében a régi czéhekben fenállott. Verjen gyökeret a mesterek és ségedék meggyőződésében épügy, mint tanulóik fogékony szívében a jó erkölcs és becsületesség, az őszinte vallásosság és lángoló hazaszeretet, a tökéletesedés után való égő vágy és az a nemes verseny, amely egykor a czéhek tagjait lelkesítette, munkájukat eszményi magaslatra emelte, őket a kalmárok alantas gondolkodásából a szakszerű képzettség, sőt a művészi tökély tetőpontjára fölségitette. Szövetkezzék újra az ipar a művészettel, az alapos tudás a nemes ízléssel, amint ezt egy pár éve ujából oly öröndetes módon, de sajnos még csak gyéren és szórványosan tapasztaljuk. Érvényesüljön újra a gyakorlatban és városunkban is az a régi mesterinas-mondás, mely azt tartotta, hogy mester az, aki tud, legény, aki már tudhat, tanuló, aki tudni, tanulni képes is, akar is. (Huber-Liebenau). Azaz: m. t. K! legyünk tanuló valamennyien, tanuljunk, dolgozzunk és lelkesedjünk. Lelkesedjünk első sorban kitartó közös munkában, lelkesedjünk főleg a hazai és a helyi iparpártolás következetes fölkarolásában, drága hazánk és édes mindnyájunk boldogulására! Isten áldja a tisztas ipart! Isten áldja törekvő derék iparosainkat!

N y i l t t é r .*)

Évszázadok óta ismert

MATTONI/FELE

GISSHÜBLER

legmestere és legénye

SAVANYUVIZ

A nagy egészséges

segítő gyógyító tisztező

Karlsbad, Marienbad, Franzensbad stb. kurkúrái; mindig fényesen bevált.

*) Az e rovatban közöltéekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

*) Lásd az első közlemény lapunk 39-ik számában.

KÖZGAZDASÁG.

Bajai gabona árak.

Buza	50 kilogrammonként	10 50/10 60 kor.
Rozs	50	7 10/7 20
Kétszeres	50	7 60/7 70
Kukoricza	50	6 80/7 —
Zab	50	6 40/6 45
Árpa	50	7 30/7 40
Bab	50	12 —/12 —
Köles	50	4 60/4 60
Kendermag	50	8 —/8 —

Elköltözés

folytán ebédlő, szalon, hálószoba és előszoba, légszuszuplámpák olesó áron eladók.

Bővebbet: Erzsébet királyné-u. 40. sz. emeleten.

Közgyűlési meghívó.

A Délmagyarországi Gyapjufonó és Vattagyár Részvénytársaság tekintettel arra, hogy a f. évi szeptember hó 8-ára egybehívott közgyűlés határozatképes nem volt, **1904. évi szeptember hó 23-án d. u. 2 órakor** a részvénytársaság gyári helyiségében Baján,

rendkívüli közgyűlést

tart,
melyre a t. részvényesek az alapszabályok 3. §-a értelmében meghívotnak.
Kelt Baján, 1904. évi szeptember hó 8-ik napján.

Az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság- és felügyelő-bizottság 1903. és 1904. évi jelentése, a zárszámlának előterjesztése és az a fölött adandó felmentés.
2. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes megválasztása.
3. Esetleg előterjesztendő indítványok, melyek a részvényesek által terjesztetnek elő, csak akkor tárgyalhatók, ha a közgyűlés előtt legalább 3 nappal az igazgatóságnak írásbeli megokolt indítvánnyal bejelentettek.*

* A közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazottak által részvételnél szándékozó részvényesek, kötelesek 3 nappal a közgyűlés előtt részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt a társaság pénztáránál igazolójege ellenében letenni.

Eladó paradicsom.

Nemes faj paradicsom rendelhető nálam **kilónként 10 fillérjével**, 20 kilón felüli mennyiséget házhoz szállítok.

Allaga István.

Szadák figyelmébe!

Manhattan nélkül. Manhattan porral. Aki sertésit gyorsabban akarja felhízalni, aki teheneitől és kecskéitől több és jobbminőségű tejet akar, aki erős igazon háromkat és tüzes lovakat akar, egyszerűen, aki védelmezőbb állattenyésztést akar, az használjon

MANHATTAN

tápport. Használatának költsége igen csekély és dusan megterül 100 klg. 50 kor. 50 klg. 26 kor. Egy 5 kilós próbaküldeményt 5 koronáért küldünk postán és bérmentve utánvétellel, hogy a legkisebb száda is meggyőződhessen a Manhattan por bámulatos hatásáról. Központi főraktár: Manhattan Electrophor vállalat Budapest, VIII., Aggteleki-utca 15.

A vidéken lakó családoknak
mellőzhetően
a higienikus és teljesen szagtalan
csász. és kir. szabadalmazott

szobakloset,
mely mint elegáns butoridarab, bármilyen lakásban elhelyezhető.

3etentő kocsik
Hyg. köpcsészek
Bidetnek és irrigatorok
Mosdó- és fürdőkádak.

Opes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

GUTTMANN L.
closet-gyár
Budapest, IV., Városház-utca 2. szám
(Kösz. Lajos-utca sarkán.)

Hirdetés.

A Délmagyarországi Gyapjufonó és Vattagyár Részvénytársaság bajai kereskedelmi cég a f. évi augusztus hó 30-án megtartott rendkívüli közgyűlésében

a részvénytársaság felszámolását

elhatározván, a kereskedelmi törvény 202. §-ának 2. bekezdése értelmében ezt ennélfelől közhírré teszi és felhívja a társaság összes hitelezőit, miszerint követeléseiket jelen hirdetésnek a »Bajai Hírlap«-ban való harmadszori közzétételétől számított hat hó alatt érvényesítsék.

Kelt Baján, a »Délmagyarországi Gyapjufonó- és Vattagyár Részvénytársaság«-nak 1904. évi aug. hó 30-án megtartott rendkívüli közgyűléséből.

Az igazgatóság:

Dr. Lemberger Armin Schön Anatal
jegyzőkönyvezető. elnök.

16126/186/1904. kig. közgy. sz.

Hirdetmény.

A városi helypénzszedési szabályok és díjjegyzék érvényének meghosszabbítása tárgyában közérdekű határozat hozott.

Mely határozat azzal hirdettetik meg, hogy ellene az 1886. évi XXII. t.-czik 7. és 8. §-ai értelmében a meghirdetéstől számítandó 30 napon belül a nagyméltóságú m. kir. Bélygyminiszteriumhoz e város polgármestere utján felelkezés nyújtható be.

Baja, 1904. évi szeptember hó 7-én tartott közgyűlésből.

Dr. Hegedűs,
polgármester.

5 koronáért

Lüldök 4 1/2 kiló (kb. 50 drb) kevéssé megcsúrt finom, enyhe

pipere-szappant

rőze, lilomtej, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngyvirágból szépen összevallogatva. A pénz előzetes megküldése vagy utánvétellel küldi:

Scheffer D. Sándor

BUDAPEST, VIII., Bezerédy-utca 3. szám.

16124/187 1904. kig. közgy. sz.

Hirdetmény.

A szarvasmarha, sertés és juh tenyésztésre vonatkozó szabályrendelet módosítása tárgyában a mai napon tartott közgyűlésből közérdekű határozat hozott.

Mely határozat és módosított szabályrendelet az 1886. évi XXII. t.-cz. 7. és 8. §-ai értelmében azzal hirdettetik meg, hogy ellene a meghirdetéstől számítandó 30 napon belül e város polgármestere utján a nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszteriumhoz felelkezés nyújtható be.

Baja, 1904. évi szeptember hó 7-én tartott törvh. közgyűlésből.

Dr. Hegedűs,
polgármester.

7624/1904. tkv. sz.

Árverési hirdetmény.

A bajai kir. telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az árverést Dr. Ujj József budapesti ügyvéd által képviselt Első Magyar Általános Biztosító Társaságnak, Németh Károly hercegszántói lakos elleni végrehajtási ügyben 628 korona 30 fillér tőke, ennek 1904. április 17-től járó 5% kamatai, 163 kor. 42 fillér eddigi, 26 korona 45 fillér ezuttal és a még felmerülő költségeknek kielégítéséig végett az 1881. LX. t.-czikk 144. és következő §-ai alapján a szabadkai kir. törvényszékhez tartozó a bajai kir. járásbírósg területén lévő a hercegszántói 630. számú betétben végrehajtást szenvedett nevén + 1 sorsz. alatt felvett 5. hrszám 312. számú ház és udvarra 2000 korona kiküldési árban ezenen elrendeli és annak Hercegszántói községvárnál 1904. évi november hó 11-ik napjának délelőtt 10 óráját kitűzi, amidőn a fennebb körülírt ingatlan a kiküldési árón alul is eladati fog.

Árverezők a kiküldési ár 10% -át készpénzben vagy óvadékképes papirokban a kiküldött kezébe tegyék le.

A kir. járásbírósg, mint tkvi hatóság.
Baja, 1904. augusztus 30.

Mayer,
kir. járásbíró.

5862/1904. tkv. szám.

Árverési hirdetmény.

A bajai királyi telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az árverést Hesser Gyula bajai ügyvéd által képviselt Urámóvics Józsefné szül. Gillán Katalin bajai lakosnak Trapli Matild és özv. Trapli Ferencné szül. Kreicsmer Johanna által képviselt kiskoru Trapli József és Erzsébet bajai lakosok elleni végrehajtási ügyében 164 korona 25 fillér tőke eddigi, 14 korona 30 fillér ezuttal és a még felmerülő költségeknek, nemkülönbön csatlakozott követelése kielégítéséig végett az 1881. évi LX. t.-czikk 144. és következő §-ai alapján a szabadkai királyi törvényszékhez tartozó a bajai kir. járásbírósg területén lévő:

1. a bajai 2150. számú betétben I. 1—10. sorszám 7061/1. 7061/2. 7062/1. 7062/2. 7063. 7064. 7065. 7066. 7067. 7068. hrszámú petői dűlői rét, kert szántó és szőlőből álló ingatlanból Trapli Matild, kiskoru Trapli Józsefet és Margitot illető 36 90 részre 526 korona 20 fillér.

2. a bajai 4028. számú betétben + 1. sorszám alatt felvett 6608. Petői dűlői 1388 négyyszögölyi szőlőre, tehát az 1881. évi 60. tczikk 156. §-a a) pontja értelmében végrehajtást szenvedett, valamint özv. Trapli Ferencné szül. Kreicsmer Johannát és Wittman Gyulánét szül. Trapli Terézét illető jutalékra is 376 korona kiküldési árban ezenen elrendeli és annak Baján a telekkönyvi árverési helyiségben 1904. évi szeptember hó 20-ik napjának délután 3 óráját kitűzi, amidőn a fennebb körülírt ingatlan a kiküldési árón alul is eladati fog.

Árverezők a kiküldési ár 10% -át készpénzben vagy óvadékképes papirokban a kiküldött kezébe tegyék le.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság
Baján, 1904. évi július hó 10. napján.

Temmer,
kir. járásbíró.

Hirdetések
a Bajai Hírlap

kiadóhivatalában

(KOLLÁR A.)

a legolcsóbb áron

vétetnek fel.

Szegedi Kereskedelmi és Iparbank

Bajai fiókintézete

Drescher Gyula-féle házban.

Jutányos módozatok és olcsó kamattételek mellett nyújt:
Törlesztéses és kamatozó jelzálog-kölcsönöket,

Váltókölcsönöket,

Előleget értékpapirokra és árukra,
Vesz és elad értékpapirokat és idegen pénzeket,

Bevált szelvényeket,

Elfogad takarékbetéteket és betéteket
folyószámlán (Cheque-forgalom.)

Elvállal tőzsdei megbízásokat,

Valamint eszközöl minden egyéb a
bankszakmába vágó műveleteket.

DUPLA VILLANYDELEJES

Kereszt

vagy

csillag.

D. R. G. M. 88,503. sz.

Gyógyít és felold: jótállás mellett: köszvény, reuma, asthma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzúgás, nehéz hallás, epilepsia (eskőr), idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza, valamint minden **idegbetegségnél**. Azon beteg, aki 88,503 sz. készülékem által legfeljebb **45 nap alatt** meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmi sem használ, ott kérem az én készülékemet megkíséríteni; meg vagyok győződve készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona,
idült betegségeknel alkalmazandó.

A kis készülék ára 4 korona,
könnyebb betegségeknel alkalmazandó.

A központi elárutóhely szétküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII., Bezerédy-utca 3-ik szám.

A „Bajai Hirlap“

könyvnyomdájában
egy szedő- és könyvkötő tanuló
felvétetik.

EGY AMERIKAI GYORSFŐZŐ

ÉS

EGY HÁZTARTÁSI MÉRLEG INGYEN.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tulhalmozott raktároból világhírű kiválóságukért általánosan kedvelt **mexikói ezüst-áruimat** és pedig:

- 6 drb mexikói ezüst asztali kés,
- 6 » » » evővillát,
- 6 » » » evőkanalat,
- 12 » » » kávéskanalát,
- 6 » kiváló desszertkést,
- 6 » » desszertvillát,
- 1 » mexikói-ezüst levesmerítő kanalat,
- 1 » mexikói-ezüst tejmerítőt,
- 2 » eleg. szalon asztali gyertyatartót.

46 drb összesen 6 frt 50 krajczár.
csak

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképen egy amerikai gyorsfőzőt és egy szavatosság mellett pontosan működő 12 $\frac{1}{2}$ kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjlanul. A mexikói ezüst egy teljesen tiszta (beült is), melynek tartóságáért és kiváló minőségéért 25 évi jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előleges beküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból:

Scheffer D. Sándor

BUDAPEST, VIII., Bezerédy-utca 3. sz.

Magyar Műbutorgyár Részv.-Társaság BÉKÉSCSABA.

FIÓKTELEPEK: NAGYVÁRAD.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UTCA. BAJA. VOLT MÉSZÁROS-FÉLE HÁZ.

Képviselő: Gáspár Ármin.

MODERN BUTOR.

Teljes lakásberendezések.

Legolcsóbb gyári árak.

Mindenféle diszitő- és kárpitos munkák
elvégeztetnek.

A székelyföldi ásványvizek páraflanjja

„Répáti“ a legjelesebb égvényes
gyógy-savanyuviz.

mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkívül dus, főleg kötött szén-sav-tartalma és kellemes íze folytán ritkítja páráját a kontinensen.

Elsőrangú gyógyital emésztési és vizeleti nehézségeknél, vese- és gyomorbetegségekben, gyulladási hólyag és köszvényes bántalmak ellen stb.

Főuri kedvencz ital,

határozottan a legkedvesebb pezsgőborviz!

Mint a belső szervek betegségei ellen legkellemesebb és leghatásosabb s egyszersmind legolcsóbb gyógyítószer, úgy is, mint páratlan élvezeti italt a „Répáti ásványvizet“ minden céltudatos, elfogulatlan ivónak rendszeres használatra lelkiismerettel ajánlhatjuk.

Kapható: Stampfl Jenő urnál Baja.

Hirdetmény.

Baja város Deák- és Czirfusz Ferencz-utca sarkán lévő uradalmi magtár épület folyó évi december hó 1-től kezdve több évre bérbeadó. Bérleni szándékozók forduljanak a közelebbi feltételek végett

az uradalmi jószágfelügyelőséghez
Kisszálláson.